

Tak jako mají muslimové Mekku a křesťané Betlém, mají i čeští papíráci svoje město zaslíbené, město odkud jich mnoho vzešlo a kam se každý z nich čas od času, alespoň na pár chvil vrací. Hostinné, městečko pod Krkonošemi, někdejší sídlo Střední průmyslové školy papírenské, báječného pedagogického zařízení, kde řádilo papírenské mládí i mile svérázný profesorský sbor, bylo svého času odsouzeno ke zmizení pod vodami plánované přehrady. Bohudíky se tak nestalo, město žije, jeho tvář mládne a papírenský průmysl, zakořeněný zde před více než 160 lety utěšeně vzkvétá. Vratislav Kytnar a Petr Novotný, kdysi chovanci výše uvedeného ústavu, strávili celý den v Krkonošských papírnách a. s., aby mohli čtenáře PACKAGINGu kvalifikovaně informovat o tom, jak to vlastně v Hostinném s papírem bylo, je a bude.

Město, kde papír je doma

Nebýt ing. Ivana Smotlachy, našeho nadmíru kvalifikovaného průvodce, asi bychom zabloudili v tomtéž okamžiku, kdy jsme prošli branou papírny. Jistě, je to trochu nadsázka, my jsme se však v této továrně naposledy procházeli v dobách dávno, dávno minulých. A schválně zkuste na chvíli zavřít oči a představit si, jak to někdy v šedesátých či sedmdesátých letech v chrámech českého

cí, které splnily svůj účel a zabíraly kdejaký kousek volného prostoru mnohdy i několik let. Brrr! Tak ty oči radši zase honem otevřete a rozhlédněte se s námi. Je tu čisto, většina budov má nový kabát, nepořádek je pryč a i my se pomalu orientujeme v renovovaném prostředí. Zmizely některé dominanty – z dálky viditelná Mitscherlichova věž i dřevosklad, kam jsme si chodili přivydělat vyklá-

Carl Julius Eichmann

Zakladatel firmy Eichmann & Co., se narodil 8. 4. 1805 v Jeně jako syn pasíře ve starousedlé měšťanské rodině. Brzy odešel do ciziny a jak je z rodinných dokumentů patrné, oženil se jako mladý obchodník v Breslau. Pokud je již jméno Julius Eichmann některému z čtenářů PACKAGINGu povědomé, má z papírenského dějepisu za jedna. V roce 1836 totiž tento bystrý a podnikavý mladý muž působil jako disponent firmy Schallowetz, Milde & Co. v pražském Císařském mlýně a řídil zde onu první strojní papírnu na půdě Rakouska-Uherska, o které byla řeč v jednom z minulých čísel. Pomocníkem a druhem mu zde byl člověk, o kterém ještě také uslyšíme, pan Gustav Roeder. Pro Julia Eichmanna byla práce v závislém postavení zanedlouho neúnosná, začal se proto rozhlížet, kde by mohl zhodnotit své znalosti papírenské výroby v samostatném podniku. Že přitom padl i na Hostinné (v té době samozřejmě ještě Arnau), lze na jedné straně připsat jeho technickým znalostem hydrogeografických poměrů krkonošské oblasti, na straně druhé však i novinkám, které zde v té době vznikaly. Pravděpodobně se Eichmannovi dostaly do ruky ruční papíry s vodoznakem „Kiesling“, které byly v té době v království českém velmi oblíbené, a on šel po stopách jejich původu, až do Krkonoš, do Arnau. V místním městském zámku, odkud se nedávno předtím vystěhovala „Panská arnauská dvorní kancelář hraběte Franze von Deyma“, založili bratři Gustav a Wilhelm Kieslingovi

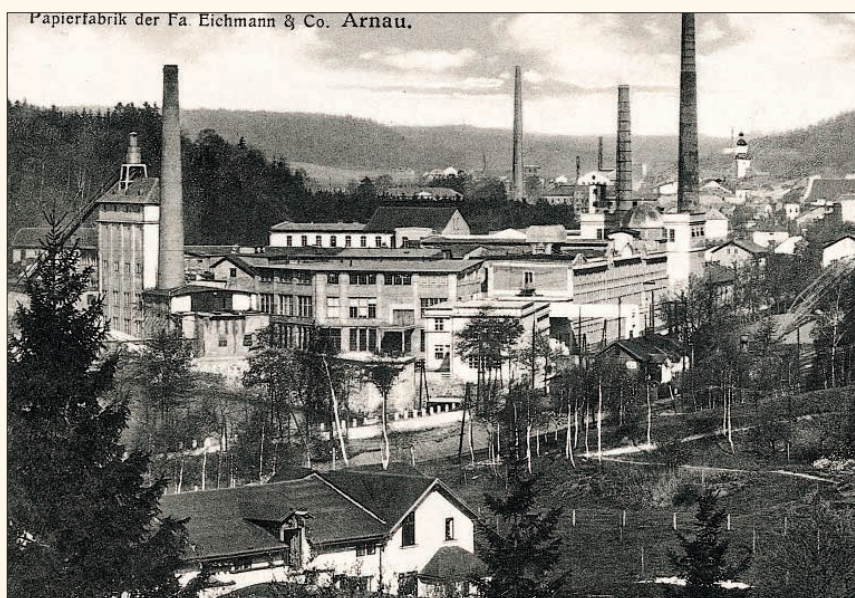

papírenského průmyslu vypadalo – změť indiferentních šedých budov opásaných potrubím různé barvy a stáří s párou unikající dnes tady a zítra zase jinde, s více či méně provizorními kabelovými lávkami křížujícími opadané fasády. Mimo hlavní cesty podivná zákoutí s lampami bez žárovek a hlavně nepořádek. Tuny vě-

dáním vagonů ba i komín odešel do minulosti spolu s uhlím, jehož zplodiny kdysi metal do ovzduší. Celkově mu vzhledu továrny to však neuškodilo, spíše naopak. Omládla, a to je jí už 154 let! Mluvím samozřejmě jenom o té části, ve které se právě nacházíme, protože úplný začátek byl jindy a na jiném místě...

z Horního Lánova provoz na výrobu ručního papíru. Papírna prosperovala a tak brzy zakoupili papírenský stroj, druhý v Království českém. V roce 1838 však Kieslingové továrnu prodali rodině Lorenzů; právě s nimi se Carl Julius Eichmann v roce 1842 domluvil a v zámku, později známém jako Labský mlýn, od toho roku začala působit společnost Franz Lorenz Söhne & Eichmann. Někdy kolem roku 1846 pak zakoupili další papírenský stroj tzv. Schäuffelenského typu, jehož stavba v Labském mlýně probíhala za dozoru již zmíněného Eichmannova přítele Gustava Roedera. A pak se stalo něco, co mělo v historii hostinského papírenství zásadní význam. Jak praví historické analýzy:

„Dne 20. 12. 1849 nabyli pánové Franz Lorenz a Julius Eichmann od paní Francesky Ende, podle hnědé kožené Arnauské městské knihy, svazek 572, jí patřící pozemek na břehu Labě u města Arnau zvaný Michaelovo pole se zahrnutím pozemkových parcel o rozloze 24,5 a 55,5 čtverečních sáhů, patřících podle smlouvy z 23. 3. 1846 obci, za 2.700 zlatých konvenční měny, vyplacených ve zvoni-

vých stříbrných 20ti-krejcarech tři na jeden zlatý konvenční měny a 20 zlatých na jednu Kolínskou marku jemného stříbra.“

Tento pozemek, pojmenovaný podle sochy svatého Michaela z roku 1719, je půdou, na níž v průběhu dalších let vyrostl papírenský podnik, který měl svému původnímu mateřskému pod-

niku velmi brzy velikostí i výkonem přerůst přes hlavu.

V Arnau čili Hostinném se tedy vyrábělo na dvou frontách. Do osudu Labského mlýna však náhle udeřil blesk z čistého nebe:

„Dne 24. 10. 1856 kolem 1 hodiny odpoledne propukl ve zdejším starém zámku, který si pánové

>>>

3. veletrh strojírenské techniky a technologií

MACH

2004

4. - 6. 5.
PRAHA
PVA Letňany

- ▣ **Stroje, zařízení, technologie**
- ▣ **Nástroje a nářadí**
- ▣ **Konstrukční materiály**
- ▣ **Komponenty strojů a zařízení, subdodávky**
- ▣ **Obalová technika a balicí technologie**
- ▣ **Ochrana životního a pracovního prostředí**
- ▣ **Informační technologie v oboru**
- ▣ **Služby, odborné organizace**
- ▣ **Nabídka volných výrobních kapacit, kooperace**

TERINVEST spol.s.r.o. veletržní správa, Legerova 15, 120 00 Praha 2

tel.: + 420 221 992 110, 150, fax: + 420 221 992 119, 127, e-mail: mach@terinvest.com, www.terinvest.com

Franz Lorenz Söhne v roce 1842 koupili od pana Franze hraběte Deyma a přestavěli ho na papírnu, požár. Strašlivý živel běsnil, až bylo vše do základu zničeno. Samy ctihodné staré zdi, které odolávaly staletím, byly takovým způsobem poškozeny, že ve většině musely být strženy. Provoz v té továrně byl takový, že zde 600 až 700 lidí přišlo o svůj chléb.“

Podnikatelé však s obrovským nasazením sil obnovili stavby dokonce lépe a praktičtěji než byly ty původní, takže po patnáctiměsíčním přerušení byly v zámku opět v provozu oba papírenské stroje.

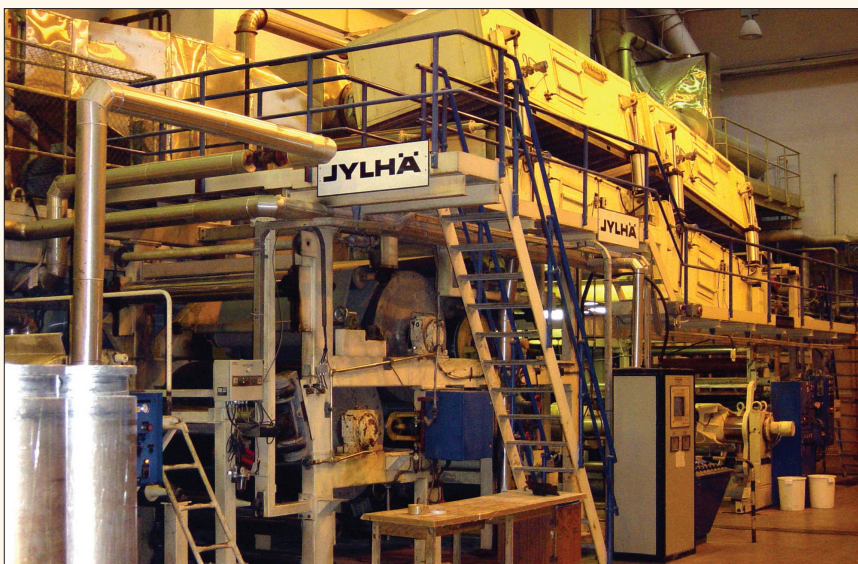
Na Michaelově poli zatím podnikatelé rozšiřovali a doplňovali tak zvanou „dolní továrnu“, aby se dostali z dosahu požárem ohrožovaného města.

Po čase se však zdá, že vztah mezi Juliem Eichmannem a Franzem Lorenzem není zcela bez mráčku. Každý na své jméno si pro sebe v dalších letech zajišťovali pozemky a byl patrný klíčící zárodek konečného rozpadu, který v roce 1859 skutečně nastal. Společníci Julius Eichmann a Gustav Roeder na jedné straně a Franz Lorenz na druhé straně podepsali dne 17. 9. 1859 obšírnou smlouvu o rozdělení.

„Eichmann“ znamená též „Dubová palice“

Noví podnikatelé se vrhli do práce s obrovským zápalem. Ještě jednou přibrzdil jejich úsilí požár – 11. května 1861 továrna na Michaelově poli vyhořela a opět do základů. Julius Eichmann si ale, stejně tak jako po požáru v zámku v roce 1856, nenechal vzít odvalu a tak se již 25. 1. 1862 rozbíhal provoz v nové, budově a s novým papírenským strojem. Dělení majetku však pokračovalo. V roce 1865 došlo k rozporům v cílech mezi Gustavem Roederem a Juliem Eichmannem, které vedly k jejich rozchodu. Eichmann pak založil se svým švagrem Rudolfem Eisenbachem firmu „Eichmann & Co.“ v Arnau a prostřednictvím krásně tištěného oběžníku dali 1. června 1865 ve známost:

„Zdvořile s odvoláním na přiložený cirkulář dáváme na vědomost, že jsme provoz našemu Juliu Eichmannovi patřící c.k. privilegované strojní papírny v dnešní den převedli na u obchodního soudu zaznamenanou firmu Eichmann & Co., v níž každý sám je oprávněn podpisovat a že jsme zplnomocnili pana Jacoba

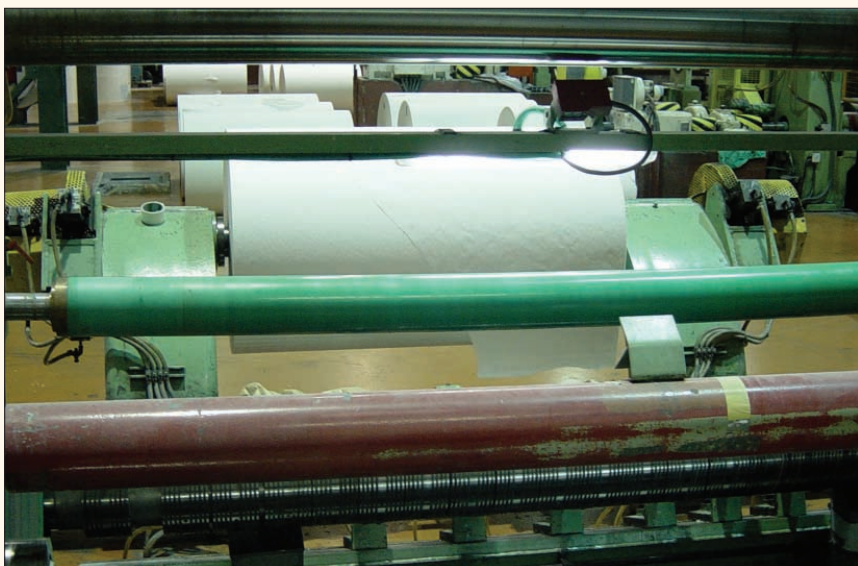
Oplatku a pana Theodora Eichmanna k podpisování v naší firmě per procura.“

V okamžiku, kdy se měla Eichmannova očistěná a kapitálově silná firma začít slibně vyvíjet, však vypukla válka s Prusy a když byly překonány i válečné obtíže zasáhla Arnau velká voda, při níž uplávaly téměř veškeré zásoby dřeva, bylo zničeno uhlí a poškozeny budovy a stroje.

Neustávající zápas o zachování továrny silně podlomil zdraví stárnoucího muže. V zimě 1872 navštívil Julius Eichmann lázně Mentone na francouzské Riviéře, aby v mírném středomořském slunci obnovil uvadající životní sílu a našel zotavení. Místo toho zde však 12. 12. 1872 našel smrt a tak leží tělesná schránka Carla Julia Eichmanna, tohoto bouřliváka a bojovníka s laskavými očima, pochována v dalekém francouzském Mentone.

Rozmach na přelomu století

Dynastie Eichmannů však neumírá s Carlem Juliem. Jeho prvním nástupcem se stal syn Theodor. Ještě jednou sice zasáhly do běhu továrny ničivé živly, to když sem v roce 1882 opět pronikla povodeň, poté co byly odstraněny škody však následoval nevídaný rozmach. Papírenský stroj č. 1 dostal novou sušicí partii, byl postaven první kalandr, první příčná řezačka a v roce 1883 bylo rozhodnuto zřídit v Arnau celulózku pro výrobu sulfítové buničiny, celulózku, jejíž provoz byl z ekologických důvodů zastaven až v roce 1984. Přibyla kotelná, papírenský stroj, laboratoř a došlo ke značnému rozšíření výroby sešitů. V roce 1897 byl uveden do provozu v pořadí již třetí papírenský stroj, sloužící k výrobě balicích papírů a řada zařízení k jejich zpracování. S tímto moderním strojním parkem se firma

Eichmann & Co. probojovala až na špičku papírenského průmyslu tehdejší rakousko – uherské monarchie. Do života a práce Theodora Eichmanna však opět zasáhl osud, tentokrát v osobě jeho spolupracovníka Emila Kuchelmeistera. Mizera, do nějž majitel vkládal neomezenou důvěru, padělal a u Ústřední banky Německé spořitelny uplatnil směnku na více než 200 000 korun. Obava, zda nebyly podobné směnky uplatněny i u jiných bankovních ústavů i zklamání nad nepochopitelným jednáním člověka, který se těšil takové důvěře, dohnaly Theodora Eichmanna k tomu, že 29. 10. 1903 spáchal ve svém pražském bytě sebevraždu.

Legenda pokračuje

Dalším pokračovatelem byl Theodorův syn Rudolf. Arnauský rodák, který zde i úspěšně absolvoval gymnázium, se krátce po ukončení studií ve Vídni s velkou iniciativou ujal ve-

ních zastoupení po celé zemi, či racionalizace výrobních postupů. Eichmann byl iniciátorem spojení stejně orientovaných průmyslových podniků do papírenského kartelu, vybudovaného na ochranu proti výpadům zahraniční konkurence i proti tlakům ze strany bankovních domů, které usilovaly o akcionizaci podobných úspěšných soukromých společností. V roce 1927, po uzavření pražské kartelové dohody, se Rudolf Eichmann svěřil jednomu svému kolegovi: „Věřím, že nyní je moje firma z nejhoršího venku. Kartel vydrží a já mám správné lidi na správných místech. To mne velmi uklidňuje, neboť jsem měl vždy strach, že bych mohl zemřít, dokud je můj syn Fritz ještě malý a nebylo by tu nikoho, kdo by továrnu pár let udržel nad vodou.“ Tehdy se všichni smáli výroku obrovitého zdravého muže, Rudolf Eichmann byl ale, naplněn temným tušením, rozhodnut učinit ještě legitimní krok k zajištění svého domu a v prosinci 1927 měla být u pražského advokáta Dr. Kaufmanna pořízena

dědictví s prozíravostí a rázností a v těchto letech se ukázaly plody pečlivosti, s jakou Rudolf Eichmann vybral své vedoucí pracovníky. Friedrich Herman Theodor Eichmann se narodil 26. 11. 1910 v Chotěvicích. Po smrti svého otce ještě několik let praktikoval v různých evropských papírenských závodech až se konečně dne 8. 4. 1932 jako dvaadvacetiletý odborník ujal vedení společnosti Eichmann & Co. a stal se tak posledním z rodu Eichmannů, který podnik řídil a provedl jej přes úskalí druhé světové války.

Zpátky v realitě

Nyní jsme opět na nádvoří papírny a vše kolem nás je ryze současné. Za námi je období válečné i poválečné, znárodnění, které zde proběhlo 7. března 1946, pohnuté období konce šedesátých i bouřlivý kvas konce osmdesátých let. Dnes je akciová společnost Krkonošských papíren subjektem s pevným gruntem a smělymi plány do budoucna. Skupina KRPA spojuje výrobní, obchodní i jiné aktivity v Hostinném, ale třeba i ve Svobodě nad Úpou, Mladých Bukách či v Brně. Sortiment je přitom značně široký – od grafických papírů, přes kancelářské, balicí papíry, papíry se sníženou propustností pro tuky, tenké a přímopropisující papíry, kelímkové kartony, obálky, pokladní roličky či tiskopisy pro výpočetní techniku až po asfaltové hydroizolační pásy. Část výrobního sortimentu, jako například přímopropisující papíry nebo natírané tukotěsné papíry, vyrábějí Krkonošské papírny jako jediní v republice, u jiných, třeba u obálek či sešitů, patří k největším. Prvovýroba na třech papírenských strojích, výkonná energetika, minimalizovaná ekologická zátěž krajiny, ale třeba i právě probíhající optimalizace skladových a logistických možností, to všechno nás udržuje v přesvědčení, že továrna, kterou před 154 lety na tehdejší Michaelově poli vydupal Carl Julius Eichmann ze země, stojí dodnes na pevných nohách. Pan ředitel Jaroslav Kabrhel, jeden ze skvělých pedagogů zdejší papírenské školy, člověk, kterému vděčím za většinu toho, co o papíru vím, nám kdysi vtloukal do hlavy: „Když v papírně někam přijdete, nebo naopak z nějakého pracoviště odcházíte, zapomeňte na chvíli, že jste pubertální polena a slušně a nahlas pozdravte.“ Tak tedy: „Nazdar Hostinné, a zase někdy na shledanou!“

dení společnosti a velmi rychle a účinně se prosadil. V období do roku 1914 postavil podél silnice novou, nám důvěrně známou tovární budovu a instaloval již čtvrtý papírenský stroj. Hlavní předností Rudolfa Eichmanna však bylo bystré a prozíravé ekonomické myšlení, kterého bylo ostatně v tehdejší bouřlivé době plně stíradajících se období konjunktur a recesí, velmi zapotřebí. Po skončení války se Eichmannova ekonomická šikovnost projevila naplno. V diskusích o budoucnosti podniku se začaly objevovat pojmy, které nám zní povědomé i v dnešní době: vertikální zřetězení podniku s cílem dosáhnout maximální surovinové nezávislosti, zřízení obchod-

řádná závěť. K tomu však již bohužel nedošlo; dne 16. 11. 1927 byl Rudolf Eichmann uprostřed amsterodamské ulice stižen nevolností, zhroutil se a v nedalekém hotelu během několika minut skončil na srdeční infarkt.

Poslední Eichmann

Po smrti Rudolfa Eichmanna převzalo vedení společnosti direktorium pod předsednictvím hlavního ředitele Eisenmeiera a za účasti paní Elsy Eichmannové, vdovy po zemřelém, neboť Friedrichovi, který měl nastoupit jako šéf do vedení, bylo teprve 17 let. Direktorium spravovalo